

MARTÍ DOMÍNGUEZ

Llàgrimes d'agró

LLOSA

Conta el Vasari que el pintor florentí Piero di Cosimo era un home extravagant i incòmode, que li agradava viure d'una manera salvatge, envoltat de natura i d'animals exòtics. Alguns el comparen amb el pintor Giovanantonio Bazzi, alias el Sodoma, no per les seues tendències sexuals, sinó pel seu gust a col·leccionar animals estranys (Sodoma tenia a casa teixons, esquirols, mones, titfs, rucs nans, cavalls berbers per a les curses en el palio, haques d'Elba, gaigs, gallines de Bantam, tòtores de l'Índia i un corb que parlava i que imitava a la perfecció la veu del pintor). No sabem quins animals tenia Piero di Cosimo en el seu jardí, però Vasari sí que ens explica que el pintor s'alimentava exclusivament d'ous durs, que posava al foc al mateix temps que escalfava la cola, per tal d'estalviar així combustible, fent perolades de més de cinquanta. I d'aquesta manera, el melancòlic Piero di Cosimo (així anomenat perquè fou deixeble de Cosimo Rosselli), va passar la seua vida a Florència, pintant abúlicament mentre menjava ous durs.

Tinc una estranya simpatia envers aquest desconegut pin-

tor, que tant estimava la natura. Vasari també conta que el que més es valorava del pobre Piero eren els seus decorats per a les festes, i en particular cita el seu *Triomf de la mort* (1511), una enorme carrossa negra adornada amb ossos i creus blanques, coronada per una immensa figura de la mort esgrimint una dalla monumental. La Mort cantava la següent complanta, acompanyada per figures vestides de negre amb l'esquelet pintat de blanc: "Som morts com ben vegeu/ Morts algun dia també sereu/ Com vós, tinguérem vida i alè/ I ens seguireu en la mort."

Tota l'obra de Piero di Cosimo té aquesta inquietant i sarcàstica morbositat, des de l'estrany i manierista *Descobriments de la mel* fins a l'eròtic i una mica enigmàtic retrat de Simmoneta Vespucci. Com a molts afectats per la malenconia, li agradava l'alquímia i la màgia, i pintava faunes i nimfes sempre que podia. I tot i que el faune és un ésser desagradable i desgraciat (mig home i mig cabra; el centaure té una certa noblesa, cosa que mai no aconsegueix el faune, per molt que Stéphane Mallarmé el cantara), potser ningú com Piero di Cosimo l'haja pintat amb tanta estima.

En aquest sentit, la seua obra més còrpenadora és *La mort de Procris*, on un faune s'agenolla al davant d'una jove, morta per error pel seu marit. Conta la llegenda, narrada per Ovidi a les seues *Metamorfosis*, que Cèfal i Procris vivien feliços, fins que un dia el primer es va disfressar per comprovar, sense cap motiu, la fidelitat de la seua muller. La jove va estar a punt de ser seduïda, i Cèfal es va desemascarar indignat. Llavors va ser Procris qui va desconfiar de Cèfal, i un dia que el seu marit va sortir de caça, ella el va seguir amagant-se rere els arbusts. Malauradament, Cèfal la va confondre amb una presa i la va ferir de mort amb la seua llança.

Per això és tan significatiu l'esguard del faune que contempla amb una infinita tendresa la jove Procris. En la mirada del faune crec descobrir tota la malenconia de Piero di Cosimo al davant de la irracional bestiesa que guia els actes dels homes. Al lluny, en un estany ha pintat uns agrós que caminen lentament per l'arena. Segons Plini, l'agró vessa llàgrimes quan està afligit, i Cosimo –el gran alquimista– ho sabia. Llàgrimes d'agró per Procris i pels homes... Vet ací un quadre d'una singular i insuperable bellesa.